

Бондаренко Ірина Григорівна

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

доцент кафедри спортивних дисциплін

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Бондаренко Олег Володимирович

викладач кафедри веслування

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВОДНОГО ТУРИЗМУ

Анотація: Дана стаття присвячена проблемі розвитку водного туризму в Україні. З'ясовано, що водний похід було організовано в Миколаївській області ще в 1935 році. Рекомендовано створення рекреаційних програм з водного туризму для студентської молоді з використанням човнів, плотів. Звернено увагу на необхідність врахування іноземного досвіду в організації водного туризму для студентів.

Ключові слова: водний туризм, веслування, човен, рекреаційна програма, студент.

Наша держава володіє великим потенціалом у розвитку водного туризму, основою якого є 163 річки довжиною понад 100 км. Практично безмежні можливості відкриваються у розвитку водних мандрівок з Європи через Дунай і притоки Вісли до Дніпра, Дністра, Південного Бугу тощо [4]. На Україні морські рекреаційні ресурси представлені узбережжями теплих Чорного та Азовського морів. Чорноморське узбережжя сприятливе для організації рекреаційної діяльності через невеликі прибережні глибини, сприятливі літні температури. Перспективним районом для інтенсивного рекреаційного використання на основі наявних водних ресурсів є долина Південного Бугу. Важливе

значення для проведення спортивних водних видів туризму мають порожисті ріки Поділля та гірські ріки Карпат [7].

До основних впливових факторів, які впливають на розвиток водного туризму в Україні відносять: значні водні ресурси; краєвиди України; наявність попиту на такий вид туризму. До недоліків розвитку водного туризму віднесено: недостатнє рекламно-інформаційне забезпечення; слабе управління культурою туризму; низька якість послуг та невідповідність матеріальної бази [5].

Особливостями водного туризму є: вибір цільових рекреаційних і пізнавальних об'єктів; визначення маршруту, його протяжності і тривалості; визначення місць організації привалів; розробка графіка походу; вибір оптимального варіанту матеріально-технічного забезпечення і комплектування груп; вибір засобів пересування (човни, байдарки, каное і т.п.); вибір режиму харчування і оптимального раціону харчування; розподіл обов'язків кожного члена групи [1].

Починаючи з грудня 2009 року в Миколаївській області діє регіональна галузева рада підприємців з питань туризму, утворена розпорядженням голови облдержадміністрації від 14.12.09 №474 «Про утворення регіональної галузевої ради підприємців з питань туризму». Досить великої популярності набули водні туристські маршрути та різні форми командного та активного відпочинку, зокрема, сплав порогами Південного Бугу та водами Інгулу. Зазначено, що найкращий час для проведення сплавів кінець квітня – перша декада травня, коли річки Миколаївщини ще досить повноводні. Проходити каньйонами Південного Бугу на плотах можна починаючи з травня по вересень [6].

У водному туризмі одним із способів оздоровчої фізичної культури є заняття веслуванням. Простота і ритмічність рухів, вплив свіжого повітря, води і сонця, постійні зміни ситуацій визначають оздоровчий і одночасно гартувальний ефект. При систематичних заняттях водним

туризмом (веслуванням) удосконалюються фізичні якості людини, а саме сила, витривалість, швидкість. Для виконання гребка необхідні спритність, гнучкість, координація, відчуття рівноваги. Тренування викликають значні зрушення з боку серцево-судинної та дихальної систем, посилюють обмінні процеси, позитивно впливають на нервову систему. Веслування позитивно впливає на загальний рівень фізичного стану, фізичної підготовленості та психологічного настрою [1]. За результатами досліджень В. Пономарьової (2001), водний туризм характеризується найбільшою профілактичною цінністю серед різних видів активного відпочинку (18 балів), друге місце займає «плавання» (17 балів), по 14 балів набрали «оздоровчий біг» та «велотуризм», «веслування» – 13 балів, «ритмічна гімнастика» – 12 балів [2].

Слід зазначити, що у 1935 р. з Миколаєва до Москви, долаючи 4480 км, було здійснено перехід шлюпкою через Чорне та Азовське моря, річки: Дон, Волгу, Оку, Москву. При сухопутних переходах човен транспортувався без сторонньої допомоги, силами учасників походу з використанням спеціально-сконструйованого двоколісного розбірного шасі. Мета походу – популяризація різних форм фізичної культури. У цьому поході взяли участь семеро спортсменів: працівники миколаївської міліції [3].

В Чорноморському національному університеті імені Петра Могили протягом багатьох років діє програма з фізичного виховання для студентів-екологів, складовими частинами якої є веслування з елементами водного туризму. В першому триместрі заплановано ознайомлення з термінами, командами, які подаються в човні. Контролюється виконання команд у човні: «табань», «вперед», надаються поняття правого, лівого борту, відбувається етап початкового навчання загальній схемі гребка. Для навчання студентів руховим діям використовується метод «у цілому» [2].

Аналізуючи, діяльність рекреаційних студентських клубів інших

країн, можна зазначити, що водний туризм широко представлено у програмах з веслування на каяках, сплаву на плотах («white water»). Слід зазначити, що навчанню техніці веслування на каяках зарубіжними науковцями приділено значну увагу. Участь студентів у програмах з водного туризму передбачає в них наявність сертифікату з курсів підводного плавання [2].

В Україні можливо більш широке використання водного туризму. В країні є достатні водні ресурси для розвитку водного туризму, кадровий потенціал, історичні передумови. На наш погляд, для студентів можливо розробити рекреаційні програми з елементами оздоровчого водного туризму. Слід врахувати досвід інших університетів, які створили платні рекреаційні програми на каяках, плотах, човнах.

Література:

1. Бойчук Ю. Д. Особенности водного туризма и его оздоровительное влияние на организм человека / Ю. Д. Бойчук, Н. В. Одинцов // Валеология: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку / Матеріали XII міжн. наук.-практ. конф., 10 квітня – 11 квітня, Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – С. 13–14.

2. Бондаренко І. Г. Засоби професійно-прикладної фізичної підготовки у фізичному вихованні студентів-екологів : автореф. дис. ... канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / І. Г. Бондаренко. – Дніпропетровськ, 2009. – 20 с.

3. Гололобов І. Герої незвіданих доріг. До ювілею шлюпкового походу Миколаїв-Москва / І. Гололобов // «Спортивна газета» від 17 січня 1976 р.

4. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. / П. О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с.

5. Ніколаєнко А. А. Особливості організації водного туризму в Україні / А. А. Ніколаєнко // мат-ли Всеукраїнської наук.-практ. і інтернет-конференції «Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні : теорія, практика та інновації розвитку» (30 жовтня 2015 р.) / відп. ред. Л. В. Транченко – Умань : Видавець «Сочінський», 2015. – С. 144–145.

6. Офіційний сайт Миколаївської обласної адміністрації. Режим доступу станом на 20.09.2016: <http://www.mk.gov.ua/ua/myko/touri/>.

7. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія: навч. посібник / М. М. Покоłodна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 275 с.